

Bestuurlijke reactie Regio op advies ACVG

30 maart 2020

Geachte leden van de ACVG,

Op verzoek van de ministeries van EZK en BZK heeft het u onderzoek gedaan naar de verschillen die optreden tussen de HRA en de NPR.

Op maandag 9 maart hebben de bestuurders uit de regio uw concept rapport gekregen met de bedoeling dat een dag later met hen te bespreken. Door ziekte van uw voorzitter, de heer Nagtegaal, kon dat helaas geen doorgang vinden.

De regio ziet de noodzaak om snelheid te houden in de versterkingsopgave en wenst daarom ook een praktische aanpak voor de komende tijd. De regio heeft het advies doorgenomen en komt tot de volgende bestuurlijke reactie:

- De HRA is een wettelijke verplichting voor de vergunninghouder van het Groningenveld die voortvloeit uit de Mijnbouwwet. De NPR is een model dat is ontwikkeld voor het beoordelen en ontwerpen van gebouwen in relatie tot bevingsbestendigheid.
- De conclusie dat zowel de HRA als de NPR het verdienen om door ontwikkeld te worden is begrijpelijk. De regio ziet verdere doorontwikkeling van het HRA model op dit moment echter als niet proportioneel ten opzichte van inzet om de uitvoering van de Plannen van Aanpak op gang te krijgen.
- De HRA is moeilijk toepasbaar in de versterkingsopgave. De regio heeft al lange tijd kanttekeningen en vragen bij de HRA, met name waar het gaat om de kwaliteit van de invoergegevens, de toedeling van typologieën en de manier waarop de HRA wordt gekalibreerd. De regio vindt het daarom niet verstandig de HRA verder te gebruiken voor de versterkingsopgave.
- De steekproef die is uitgevoerd op de adressen uit batch 1581 is voor de regio aanleiding om vooral de NPR als het bruikbare middel te zien voor de versterking. Daarvoor moet een zo accuraat en actueel mogelijke versie van de NPR worden ingezet om nodeloze maatregelen te voorkomen. De NPR moet worden ingezet zonder voortdurende veranderingen en wijzigingen.
- De NPR is voor de uitlegbaarheid van maatregelen aan inwoners de meest geschikte methode, omdat deze het meest aansluit op de feitelijk aangetroffen situatie in de betreffende woning.
- Het geven van opdrachten om aan de belangrijkste kaders voor normstellingen te werken kan het best in overleg geschieden. Alleen bij een goede afstemming hiervan ontstaat een uitlegbaar en navolgbaar systeem waar inwoners vertrouwen aan kunnen onlenen.

Het rapport heeft een hoog technisch en wetenschappelijk gehalte. Ook op dat vlak heeft de regio het rapport goed doorgenomen. In de bijlage vindt u het materiaal dat in een later stadium ambtelijk nader bestudeerd en besproken kan worden.

De regio meent mede met de bovenstaande bestuurlijke reactie de weg verder vrij te maken om te komen tot een vlotte uitvoering van de plannen van aanpak om de veiligheid voor de inwoners in Groningen te garanderen en hen meer zekerheid te bieden wanneer dat gebeurt.

Met vriendelijke groet, Henk Staghouwer, Voorzitter VersterkingsOverleg Groningen

Bijlage Inhoudelijke en technische aanbevelingen en vragen regio bij ACVG rapport "Verschillen tussen de NPR9998 en de HRA, oorzaken en aanbevelingen"

30 maart 2020

Aanleiding

Op verzoek van de ministeries van EZK en BZK heeft het adviescollege Veiligheid Groningen onderzoek gedaan naar de verschillen die optreden tussen de HRA en de NPR. Op maandag 9 maart heeft de regio het concept rapport van de ACVG gekregen.

Een aantal aanbevelingen en vragen hebben betrekking op de inhoud van het rapport en de gebruikte methoden en onderbouwingen. Er zijn enkele toelichtingen bijgevoegd die de aanbevelingen en vragen verder onderbouwen. Het uitwerken en beantwoorden hiervan kost waarschijnlijk behoorlijk wat tijd en moeite.

De regio ziet de noodzaak om snelheid te houden in de versterkingsopgave en wenst daarom ook een praktische aanpak voor de komende tijd. Daarvoor zijn een aantal bestuurlijke voorstellen gedaan die er voor moeten zorgen dat het tempo van uitvoeren van de plannen van aanpak hoog blijft.

Over het rapport

Het rapport van de ACVG is geen gemakkelijk leesbaar rapport, zeker voor mensen die geen technische of natuurwetenschappelijke achtergrond hebben is het moeilijk te doorgronden.

1. Positief is dat het een redelijk neutraal geformuleerd rapport is, in tegenstelling tot Eerdere rapporten en berichten over de HRA die volgens de regio minder neutraal van toon zijn.
2. De uitspraken en onderbouwingen in het rapport zijn te volgen en de onderbouwing is degelijk. Nog steeds is er wel sprake van een enigszins eenzijdig verhaal. de NPR lijkt bijvoorbeeld scherper onderzocht en benaderd te worden dan, de HRA terwijl ook op de HRA echt nog genoeg is aan te merken (met name op de kwaliteit van de invoergegevens en de aannames die in de HRA zitten).
3. De link die gemaakt wordt tussen schade en versterken is goed en verstandig: hier is lang om gevraagd en dat wordt nu erkend. Dat is een verbetering. De NPR en de HRA zijn beiden methoden om uitspraken te doen over bepaalde aspecten rond de gevolgen van de gaswinning. Beide systemen zouden als er veel tijd beschikbaar is, moeten worden ontwikkelt zodat zij elkaar kunnen aanvullen (dat heeft de regio in augustus 2018 overigens al geadviseerd). Let op dat de regio op dit moment de nadruk op de uitvoering van de versterking wil leggen en daarvoor de NPR het meeste geschikt acht om de plannen van aanpak verder mee in uitvoering.
4. Een aantal vragen over de database van de HRA en de kwaliteit van de invoergegevens van de HRA is ook in dit rapport nog onvoldoende uitgewerkt. De stappen die wel zijn gezet achten wij te eenzijdig. Een aantal eerder gestelde vragen daarover is nog altijd niet beantwoord - zie daarvoor de bijlagen - terwijl dat wel belangrijk is voor de scope en voor de zekerheid waarmee er over de totale opgave kan worden gesproken.
5. De reden dat de invoergegevens van de HRA erg lang niet zijn verbeterd (terwijl daar nu wel degelijk de noodzaak voor is aangetoond) doordat er veel gegevens "op de plank werden gehouden" komt nauwelijks aan bod. Dat is "te neutraal" verwoord in het rapport, die

verbeteringen zijn eerder gevraagd, hadden veel beter gekund en hadden veel eerder gemoeten.

6. Belangrijkste technische opmerkingen en vragen (ter indicatie, op verzoek kan commissie ACVG met ambtelijke delegatie van de regio in gesprek over details): Er lijkt wederom te worden "geframed" dat de HRA gebaseerd is op "geavanceerde beoordelingsmethoden". Maar die beoordelingsmethoden moeten ook nader bekeken worden (dat staat wel summier genoemd in het rapport maar moet dan ook wel echt gebeuren en het is niet als duidelijk actiepoint terug te vinden). Naast de aandacht voor de database van de HRA moet er ook aandacht zijn voor de rol van de fragilitycurves (kwetsbaarheidscurves in het Nederlands), de typologie-indeling, de typologie toedeling en de afwijkingen en (statistische) gevolgen van slechte invoergegevens in de einduitkomsten. Dit alles heeft invloed op de scope en zekerheid waarmee we over onze opgave kunnen praten en kunnen communiceren met de inwoners.
7. Er wordt aangegeven dat de kwaliteit van een aantal versterkingsrapporten onvoldoende was. Een aantal mogelijke oorzaken voor de verminderde kwaliteit wordt wat de regio betreft over het hoofd gezien in dit rapport (bijvoorbeeld de coördinatie van private partijen op het opleveren van versterkingsadviezen, zonder goed overheidstoezicht). Overigens is een van de belangrijkste oorzaken dat het lang geduurd heeft voordat er daadwerkelijk voortgang in de versterking kwam dat er in een aantal gevallen veel te precies is gerekend en dat het proces om een versterkingsrapport op te leveren mede daardoor veel te veel tijd in beslag nam en door eindeloze interne controles en procedures. Er moet dus altijd een goede balans bestaan tussen de kwaliteit van het versterkingsadvies en de bij voorkeur snel daarop volgende uitvoering voor de veiligheid.

Algemene opmerkingen naar aanleiding van het rapport

Let op dat het geven van opdrachten om aan de belangrijkste kaders voor normstellingen te werken het best in overleg kan. De regio wordt vaak pas achteraf op de hoogte gesteld van de opdrachten en is regelmatig niet bij de opdrachtformulering betrokken, terwijl de opdrachtformulering natuurlijk van groot belang is voor de potentiële uitkomsten.

Let op dat de context waarin dit toch behoorlijk technisch rapport terecht komt, allesbehalve alleen technisch is. De technische discussie die in het rapport van de ACVG wordt besproken is een klein onderdeel van een inmiddels complexe sociaal maatschappelijke opgave. Dat Groningen veiliger wordt door de snelle daling van de gaswinning is een goede ontwikkeling, maar daarmee zijn de problemen nog lang niet opgelost. In het rapport zou de brede context van de sociaal maatschappelijke problematiek meer aandacht kunnen krijgen, zodat het technisch karakter van het advies binnen het geheel van het dossier geplaatst kan worden.

Vanwege de ingewikkelde materie zou de aanbeveling om over dit rapport duidelijk te communiceren wellicht heroverwogen of nader toegelicht moeten worden. De regio beveelt hierbij aan om te communiceren dat de plannen van aanpak worden uitgevoerd om de veiligheid te verbeteren, en dat deze aantoonbaar en navolgbaar (voor geïnteresseerden in de achtergrond en argumenten) op goed onderbouwde (wetenschappelijke) informatie is gebaseerd. Daarin is dit rapport een (kleine) stap voorwaarts.

Samengevat oordeel over rapport:

- Het rapport van de ACVG is een mooie tussenstap en geschikt om verder uit te werken.

- HRA en NPR hebben beiden hun eigen waarde: beide systemen kunnen elkaar aanvullen en verbeteren als zij goed worden ontwikkeld en daar tijd voor is. Dit helpt uiteindelijk om met meer zekerheid te kunnen spreken over de opgave, de risico's en de nodige maatregelen. Voor nu moet de uitvoering centraal staan.
- Ga waar dat kan en waar daar tijd voor is aan de slag met de aandachtspunten op het vlak van betrouwbaarheid en invoergegevens van HRA die nog steeds onvoldoende onderbouwd zijn.
- Betrek de eerder gestelde vragen van augustus 2018 bij de verbetering van dit rapport en laat bij voorkeur zien hoe dat gebeurt.
- Zorg voor navolgbare en transparante procedures en besluiten en overweeg om de regio eerder in het proces te betrekken, bijvoorbeeld bij de totstandkoming van de opdrachtformulering.
- Communiceer vooral over het advies in relatie tot de uitvoering van de lokale plannen van aanpak. Dat is voor het vertrouwen van onze inwoners en het opheffen van de jarenlange onzekerheid van allergrootst belang.

Toelichtingen

- Eerder gestelde vragen en adviezen over HRA en NPR van de regio waarop geen antwoord is gekomen van augustus 2018
- Verzoek aan SodM om aandacht te vragen voor de kwaliteit van invoergegevens
- Citaat uit advies vaststellingsbesluit Groningenveld 2019-2020 van mei 2019

Toelichting I

Inbreng inhoudelijke vragen en reactie op gemaakte afspraken voor het opdrachtgeversoverleg namens de regio

Ten behoeve van het opdrachtgeversoverleg d.d. 21 augustus 2018

Allereerst is het een mooi tussenresultaat dat het opdrachtgeversoverleg mogelijkheden ziet om een groot deel van de op 2 juli jl. gemaakte afspraken tussen regio en Rijk en een groot deel van het Mijltraadadvies in uitvoering te krijgen. Het feit dat de NCG voor het komende overleg in met een uitgewerkt voorstel kan komen om de batches 1467 (aangevuld met woningen waarvoor soortgelijke uitgangspunten gelden) en de batch 1588 en het eerste deel van de woningen die uit het Mijltraad advies naar voren komen, is een eerste stap op weg naar herstel van vertrouwen in het proces en goed voor alle partijen en zeker voor de getroffen inwoners.

Dit stuk is onderverdeeld in twee categorieën:

- I Vragen die met voorrang behandeld moeten worden om vertraging van het proces te voorkomen,
- II Voorlopige vragen bij het advies en de oplegmemorandum van het panel hoogleraren.

I Vragen waar met voorrang een antwoord op moet komen om vertraging te voorkomen

De gesprekken in het opdrachtgeversoverleg zijn intensief en er staan regelmatig veel en erg ingewikkelde punten en stukken op de agenda welke in een kort tijdsbestek behandeld moet worden. In het overleg van donderdag 16 augustus jl. was daarvan zeker sprake. Het is niet gelukt om alle agendapunten in de al opgerekte vergadertijd te krijgen. Om te voorkomen dat een aantal belangrijke vragen voor de uitvoering onbehandeld blijven, brengt de regio deze vragen ook schriftelijk in. Dat geeft alle deelnemers van het overleg de gelegenheid er kennis van te nemen, ook als er in de vergadertijd onvoldoende ruimte is om ze allemaal te behandelen. Dan kunnen ze het eerstvolgende overleg alsnog aan de orde komen. De korte lijst is geenszins volledig, maar probeert wel die vragen te stellen waarvan de regio op dit moment ambtelijk ziet dat deze voor oponthoud, vertraging, gebrek aan maatschappelijk draagvlak of onduidelijkheid kunnen gaan zorgen. Daarmee zijn het vragen die een antwoord behoeven of een met een goed gemotiveerde onderbouwing in keuzes voorgelegd moeten worden aan de bestuurders voordat het vervolg van het proces wordt gepresenteerd.

Deze vragen zijn:

- In hoeverre denkt het ministerie van EZK dat de HRA methode gevalideerd of getoetst kan en gaat worden? En op welke wijze gebeurt dit in relatie tot de huidige systematiek van inspecties en NPR? Dit is onzes inziens van wezenlijk belang voor de uitlegbaarheid. Een puur probabilistische methode lijkt maatschappelijk (nog) niet uitlegbaar en heeft (zeer waarschijnlijk) onvoldoende draagvlak
- Het verschil tussen het SodM- en het Mijltraadadvies is wellicht te verklaren. Er moet daarna wel een keuze worden gemaakt welke betekenis dat verschil heeft voor de uitvoering. Op welke manier krijgt dit een plek in de aankomende validatie?

- Kan de onvolledige informatie waarop het HRA-systeem is gebaseerd meer variatie in de uitkomsten geven dan dat er statisch onderscheid te maken is tussen de meest risicovolle panden en de P90-groep? En hoe is de relatie met de meerjaarsverwachtingen in relatie tot bovenstaande vraag en de onzekerheid van slagen van kabinetsbeleid? Hoe wordt er zekerheid verkregen op deze uitvoeringsvragen?
 - Komt er een jaarlijkse herijking van het beleid? En welke invloed heeft deze herijking dan op de lopende zaken?
 - De uitkomst van de implementatie van het Mijnraadadvies moet meer zijn dan alleen wetenschappelijk correct, het moet namelijk ook maatschappelijk aanvaardbaar en toepasbaar zijn. Is het dat al in voldoende mate? De regio is hiervan ambtelijk op dit moment (nog) niet ten volle overtuigd.
 - Hoe moet er gecommuniceerd worden over huizen en adressen waarover in september nog onvoldoende duidelijkheid bestaat? En hoe wordt bepaald wat voor vervolgproces er voor deze adressen gaat bestaan?
 - Hoe ziet EZK de positie van het advies van het panel hoogleraren in het proces? Het rapport van en de adviezen van het panel hoogleraren komt over als een advies op een erg klein onderdeel van de totale problematiek. Het document bevat veel open deuren en de aanbevelingen zijn nog niet voorzien van een concreet voorstel tot uitwerking waardoor het stuk niet verder lijkt te komen dan een in aantal gevallen weinig genuanceerd theoretisch detailverhaal.
 - Het is van groot belang dat middelen vrijkomen om de uitvoering ter hand te nemen van alle woningen waarover zekerheid is ontstaan op basis van de bestuurlijke afspraken en het Mijnraadadvies. Staat EZK - of als EZK daar niet toe in staat is - het Rijk (financieel) garant zodat het proces geen onnodige vertraging oploopt? Als de bewoner centraal staat zoals in de doelstelling van het plan van aanpak versterken is te lezen, dan mag uit bovenstaande geen belemmering voortkomen. Op welke wijze en wanneer komt er duidelijkheid over de garantstelling voor de middelen? Deze duidelijkheid moet er op zeer korte termijn komen (zeker binnen een maand) om vertraging te voorkomen.
 - Suggestie: Kan er een MKBA of een soortgelijke analyse worden gemaakt voor het benodigde proces in het gehele door de gevolgen van de gaswinning getroffen gebied? Zorg er daarmee voor dat er inzicht ontstaat in oplossingen die ook voor Nederland op de middellange en lange termijn gezond en verstandig zijn. Betrek daarbij nadrukkelijk ook de gezondheidsaspecten, de economische aspecten, veranderingen in arbeidsperspectief, gevolgen middellange en lange termijn energietransitie, noodzakelijke innovatie in de zorg en mogelijkheden tot ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen en voorbeeldwerking in diverse sectoren. Een dergelijke aanpak kan er voor zorgen dat er een bredere en betere maatschappelijke afweging kan ontstaan voor het handelen naar de toekomst. Voor een dergelijk nuttige, verrijkende en besparende insteek lijkt op dit moment onvoldoende ruimte te kunnen worden gevonden. Op welke wijze is deze stap naar een hoger maatschappelijk rendement en een relatieve reductie van de totale kosten alsnog te realiseren? Samengevat: hoe wordt de plus op de versterking gerealiseerd en hoe wordt de link gelegd met de uitvoering van het parallelle spoor toekomstperspectief?
-

Voorlopige vragen en opmerkingen bij concept advies panel hoogleraren en bijbehorend oplegmemo

Voor het overleg van donderdag 16 augustus jl. is een oplegmemo over het advies van het panel hoogleraren geagendeerd evenals het definitief advies van het panel hoogleraren over risicobeleid

en veiligheidsmaatregelen geïnduceerd aardbevingsrisico. Er was erg weinig tijd om over deze ingebrachte stukken te spreken. Vanuit EZK werd aangegeven dat de stukken ter kennisgeving waren verstuurd. De vertegenwoordiger vanuit de gemeenten - Jasper Vos als vervanger voor Henk Mulder wegens de vakantieperiode - heeft een aantal vragen gesteld bij het stuk en een aantal opmerkingen gemaakt. Op verzoek van de voorzitter van het overleg, dhr. Sietsma, zijn deze op schrift gesteld voor het opdrachtgeversoverleg.

Het ministerie van EZK gaf aan dat deze stukken nog in bewerking zijn en dat het om (bijna definitieve - als de titel van de stukken correct is) concepten gaat. De nu gestelde vragen zijn (zeker) nog niet volledig en zijn vooral bedoeld om een aantal vragen te stellen die de kwaliteit van het stuk kunnen verbeteren als de behandelaars er mee aan de slag gaan.

Deze vragen zijn bedoeld om het ministerie van EZK de gelegenheid te geven de (concept) definitieve stukken nog een keer goed tegen het licht te houden voor overgegaan wordt tot publicatie. De vragen vormen niet de mening of het standpunt van de regio noch dat van de opsteller. Het zijn hulpvragen om de kwaliteit van de stukken te verbeteren. Het standpunt van de regio kan pas worden bepaald als de definitieve stukken worden voorgelegd.

De vragen:

- Het is niet goed duidelijk wat er met het stuk beoogd wordt. Het doel is onhelder. In welke context wordt het stuk ingebracht? Wat beoogt het ministerie van EZK te bereiken bij welke doelgroep met de publicatie van dit stuk? Is het doel van de onderzoeksvragen en het gebruik van de informatie goed op elkaar afgestemd?
- De hoofdvragen waar het panel gevraagd wordt antwoord op te geven zijn sterk methodologisch van aard en vragen naar de juistheid van het gebruik van methoden. Op basis daarvan verwacht je dat daar een antwoord op gegeven gaat worden. Er wordt in alleen al de managementsamenvatting in het geheel niet duidelijk om welke methoden het gaat en wat er dan eventueel vergeleken wordt. Het is daarmee volstrekt onhelder waarvoor, waarom en met welk doel hier informatie wordt gegeven.
- Het stuk van het panel hoogleraren bevat veel redeneringsstappen die worden omgezet in of uitmonden in niet neutrale bewoordingen en soms omgezet worden in conclusies over zaken die in het geheel niet tot de vraagstelling behoren. In zichzelf is het te prijzen dat er onder professionals nagedacht wordt over de implicatie van eventuele "bijvondsten" van onderzoek maar deze moeten dan ook als zodanig worden aangeduid (ook dat is een onderdeel van zorgvuldige wetenschap.) Op veel plaatsen in het stuk worden nu zaken gepresenteerd als logische conclusies terwijl ze dat niet zijn en op zijn minst een correcte onderzoeksvraag behoeven en een veel betere onderbouwing.
- De eerste bevinding die in de managementsamenvatting wordt gepresenteerd is nauwelijks meer te herleiden tot de onderzoeksvraag. In antwoord op de eerste gestelde onderzoeksvraag zou namelijk een "ja" en "nee" of een "gedeeltelijk en wel op de volgende plekken" volstaan. In tegenstelling daartoe worden woorden gebruikt die iets zeggen over (vermeende) gedragingen en intenties van mensen. Ook geeft deze eerste bevinding geen antwoord op de tweede hoofdvraag naar hoe een advies methodologisch correct kan worden vertaald. Nog los van het feit dat de eerste bevinding buiten de onderzoeksvragen om is, liggen de opmerkingen op het vakterrein van heel andere wetenschappelijke disciplines en is over die onderwerpen al heel veel geschreven en onderzocht. Is het dan niet verstandig om bij zulke (voorlopige vermeende) "bijvangsten" ook de hulp van die disciplines in te roepen?
- Het gehele stuk - en de oplegmemo in nog grotere mate - bevat meerdere meningen en opmerkingen die als conclusies worden gepresenteerd die onderbouwing vragen vanuit geheel andere vakdisciplines en die een bredere context nodig hebben om tot zinnige uitspraken te kunnen komen. Om een voorbeeld te geven: op pagina 4 onder het kopje werkwijze spreekt het panel zijn verbazing uit over de wens tot anonimiteit van diverse gesprekspartners. Er staat dat "in eerste instantie tot onze verbazing". Dat suggereert dat er ook een tweede instantie is. Die

is daar dan weer niet te vinden terwijl de oplettende lezer kan vermoeden dat hier - als je het positief formuleert - een interessante onderzoeksvraag zou kunnen liggen op een ander vakterrein. Waarom de collega's niet geholpen om een feitelijke constatering om te zetten in een interessante vraag in plaats van de lezer met onbestemde gevoelens het rapport te laten lezen? Het lijkt verstandig het stuk nog een keer op dit type "impliciete vraagstukken" en eventuele "onbedoelde of verborgen oordelen" door te lezen.

- De conclusies die uiteindelijk getrokken worden en gepresenteerd in het oplegmemo zijn nauwelijks te interpreteren door buitenstaanders. De eerste 2 zijn voor de hand liggend en "totale open deuren" terwijl in vorm en taalgebruik de suggestie lijkt te worden gewekt dat er sprake is van "spannende conclusies". De NCG-organisatie kan hierdoor in een context geplaatst worden die geen verband heeft met en geen recht doet aan de feitelijke gang van zaken. Op zijn minst hoort daar gelegenheid te zijn voor wederhoor. In conclusie 3 wordt het verschijnsel dat consultants systematische overschattingen zouden introduceren zonder context geplaatst. Je zou daaruit als onoplettende lezer de conclusie kunnen trekken dat er bijna sprake is van "wangedrag" terwijl de processen die ten grondslag liggen aan deze verschijnselen voortkomen uit onder andere besluitvormingsprocessen, groepsdynamica en gezagsverhoudingen. Daarover zijn boeken vol geschreven door andere hoogleraren en goede onderzoekers die op hun vakterrein daarover zinnige bijdragen hebben geleverd. Die informatie hoort de lezer niet onthouden te worden als uitstapjes buiten de onderzoeksvragen worden gehouden. De 4de conclusie bevat veel impliciete uitvoeringsvragen die beantwoord moeten worden voordat deze conclusie op deze wijze kan worden getrokken. Bovendien staat er een waardeoordeel in waarvan het onduidelijk is waar deze vandaan komt tegen welke relevante informatie dit is afgezet.
- Vervolgens worden in het oplegmemo de conclusies omgezet naar aanbevelingen. Bij 1 gaat het voornamelijk weer om een open deur en het lijkt alsof er expliciete keuzes zijn gemaakt om buiten bepaalde normen om. Wat is de onderbouwing voor die impliciete vooronderstelling? Bij 3 komt de vraag op wanneer, in welke context en onder welke voorwaarden deze aanbeveling moet gelden? En aanbeveling 4 ten slotte vraagt om een (meestal langjarig) traject met een brede politiek maatschappelijke discussie met een vooraf heldere besluitvormingsstructuur, duidelijke inspraakmogelijkheden en het expliciet betrekken van alle belanghebbenden. De aanbevelingen 3 en 4 vragen beiden na verheldering ook om een richting voor het vervolg en om de constatering dat ze op de korte termijn niet bruikbaar zijn en geen soelaas bieden in dit complexe dossier.
- Het oplegmemo laat door zijn opzet niet zien hoezeer de gepresenteerde conclusies leiden tot uiterst ingewikkelde uitvoeringsvragen. Het lijkt verstandig om te bepalen of het ministerie dat zo wil presenteren zonder duiding te geven aan een vervolgproces. Op deze wijze gepresenteerd, lijkt een slechte landing van het rapport ingebakken en daarmee raken de conclusies die wel getrokken kunnen worden uit beeld. Dat lijkt onwenselijk en een verspilling van inzet.
- Wordt dit stuk in deze vorm door een bredere academische delegatie gedragen? Drie hoogleraren die conclusies trekken buiten hun vakgebied op zo'n maatschappelijk relevant dossier, is dat wel (wetenschappelijk) verantwoord en verstandig? Deze aanpak en presentatie zou wel eens tot schade kunnen leiden in het vertrouwen van het openbaar bestuur en in de wetenschap. De stukken zijn onvoldragen en veel te ongenueanceerd om in deze vorm mee te nemen in een complex maatschappelijk proces.
- Er zijn echt goede stukken geschreven over risicobeleid in een maatschappelijke context. Zie daarvoor bijvoorbeeld "nuchter omgaan met risico's" van het RIVM uit 2003 dat goed laat zien op welke wijze verschillende risico's afgewogen moeten en kunnen worden en dat daarvoor afhankelijk van de aangetroffen risico's zorgvuldige besluitvormingsprocessen, veel gesprekken en in een aantal gevallen brede politiek maatschappelijke discussies nodig zijn.

Conclusies die wel goed te onderbouwen zijn naar aanleiding van deze informatie en deze stukken:

- Vrolijkmakend aan het stuk is dat de conclusie die je wel aan het stuk kunt verbinden is dat de beide methoden waarmee is gewerkt in het dossier van geïnduceerde aardbevingen uiteindelijk na doorontwikkeling tot de zelfde conclusies gaan leiden. Voorwaarde is natuurlijk dan dat de methoden zorgvuldig en consciëntieus worden doorontwikkeld door goede professionals en daarvan is in dit dossier gelukkig sprake met kennis en inzet binnen onder andere de NCG, TNO,

- NAM, NEN, SodM en provincies en gemeenten. Afgeleide daarvan is dat je in de uitvoering beide methoden heel goed kunt gebruiken om elkaar te toetsen, valideren en door te ontwikkelen.
- Een tweede afgeleide van deze conclusie is dat het stilleggen van het werk om te controleren of de gebruikte methoden kloppen onnodig is geweest en daarmee tot onnodige vertraging heeft geleid. In het algemeen lijkt het verstandig in dit voor inwoners zo belangrijke dossier (belang van de inwoner staat centraal staat in de hoofdpdracht van het opdrachtgeversoverleg) om in de toekomst alle activiteiten parallel uit te voeren. Daarmee kan er voor gezorgd worden dat altijd de op dat moment best mogelijke methode gebruikt kan worden en de snelheid in de uitvoering behouden blijft. Een goede les voor de toekomst zagezegd.

Toelichting II

Vragen per mail gesteld aan SodM in de persoon van Francine Kiewiet over de kwaliteit van de invoergegevens dd 14 juni 2019

Beste Francine,

Dank voor het prettige telefoongesprek van vanmiddag. Ik ervaar dat echt als een gezamenlijk zoeken naar de juiste gegevens, uitgangspunten en stappen om de uitvoering van de plannen van aanpak van de grond te krijgen en het veiligheidsprobleem aan te pakken.

Ik ben gaan speuren en vond het volgende stuk dat vermoedelijk gedeeltelijk is ondergesneeuwd in de grote stroom gegevens en de grote bestuurlijke druk die er met regelmaat in dit dossier zit. In het stuk wordt - onder andere - ingegaan op de problematiek rond de invoergegevens van de HRA. En de wens van de regio dat de minister en of het SodM nog een keer goed naar de invoergegevens kunnen kijken. We waren het er over eens dat dit niet het gemakkelijkste punt is om te doorgronden maar dat het wel - potentieel erg - relevant kan zijn. De overige punten uit het stuk zijn overigens keurig in behandeling en daar wordt ook voortgang op geboekt.

Ik denk niet dat het verzoek om onderzoek naar de invoergegevens te doen daadwerkelijk expliciet is gesteld aan jullie of aan de minister. Ik hoop dat ik van jou mag vernemen of je dit onderwerp van belang genoeg vindt om te onderzoeken en jullie dit zo met deze onderbouwing mee kunnen nemen in jullie overwegingen of dat het toch goed is als er een expliciet verzoek vanuit de regio komt. In dat laatste geval neem ik contact op met Henk Mulder om het nogmaals geagendeerd te krijgen voor het bestuurlijk overleg van de regio.

Aanvullend op het korte memo dat aan de orde is geweest op de vergadering van het AB regio nog een paar punten die teveel op detail gaan om in een bestuurlijk overleg aan de orde te kunnen komen>

- In het HRA systeem schijnen 4 categorieën van invoergegevens te zijn, van bijna geen gegevens van het pand bekend, tot vrijwel alles tot in detail bekend. In het laatste geval is er vermoedelijk een opname of inspectie gedaan zodat die gegevens ook echt betrouwbaar zijn. Als er weinig bekend is van een gebouw moet de vraag gesteld worden wat de uitkomst van een berekening over weinig gegevens eigenlijk zegt.
- Er zijn meerdere aanwijzingen dat er - zeker bij de eerste HRA run - veel gegevens op de plank zijn blijven liggen. Zo zou het zo zijn dat alleen de inspectiegegevens van ARUP - als vaste huisleverancier van de NAM - in het systeem zijn ingevoerd en niet de bekende gegevens van andere bureaus die ook inspecties hebben uitgevoerd. Ik kan dat niet controleren maar de signalen waren zo sterk dat ik deze vraag vaker dan eens aan de orde heb gebracht in de zogenaamde opdrachtgeversoverleggen en andere ambtelijke overleggen. Ik heb er nooit antwoord op gekregen.
- Er is meerdere keren verzocht door de regio aan het ministerie van EZK om opdracht te geven gebruik te maken van beschikbare gegevens om de invoerdata van de HRA op orde te krijgen en daarmee zo betrouwbaar mogelijk te maken Er is zelfs expliciet verzocht om inspecties te doen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de HRA omhoog zou gaan zodat de uitkomsten beter vergeleken konden worden met resultaten uit de NPR en beide methoden om te komen tot uitspraken over veiligheid elkaar zouden kunnen aanvullen en verbeteren. In het najaar van

2018 hing er helaas een klimaat waarin hard werd ingezet op de nieuwe methode en de oude methode eigenlijk werd weggezet als niet goed en fout. Ruimte voor een genuanceerde discussie over systemen en wetenschappelijke ontwikkeling en verbetering van resultaten was er eenvoudigweg niet.

- Er is geen antwoord op de vraag in hoeverre de uitkomsten van de groep panden waarvan de invoergegevens niet op het hoogste niveau zijn, ook daadwerkelijk de juiste uitkomst in het HRA systeem krijgen. Dus er moet eigenlijk een analyse gedaan worden die statistisch relevant is en verdeeld over de juiste categorieën en typologieën om te bepalen of er veel panden over het hoofd worden gezien die onveilig zijn op grond van een te slechte kwaliteit van de invoergegevens. En dan is het belangrijk een inschatting te hebben hoe groot het potentiële afwijkingspercentage is. Ik kan nergens zien dat deze vraag voldoende goed is beantwoord om te beoordelen of de uitkomsten van de HRA betrouwbaar genoeg zijn. Potentieel kan dit tot grote afwijkingen leiden.
- Het beantwoorden van deze vraag is niet hetzelfde als alles willen weten, het vraagt naar de gevolgen van onvolkomenheden in de invoergegevens in relatie tot de kwaliteit en betrouwbaarheid van de uitvoergegevens. Niet onbelangrijk vind ik als het gaat om de veiligheid van woningen en mogelijk ingrijpende maatregelen in de levens van inwoners. We zouden moeten willen dat onze maatregelen zijn gestoeld op betrouwbare gegevens.
- In het Mijnraad advies bij de operationele strategie van 16 mei 2019 wordt vakkundig om deze problematiek en vraag heen geschreven - eigenlijk zou deze vraagstelling op pag 12 in de opsomming onder aan de pagina moeten worden toegevoegd. Want uit deze problematiek zou beslist een veranderde uitkomst van de HRA voort kunnen komen.
- Natuurlijk is het zo dat de HRA de afgelopen tijd is verbeterd. Dat is geen verrassing. Er zijn serieuze en goede mensen met dat systeem aan de slag. En dat levert natuurlijk een verbetering op van de uitkomsten. Dat deel van het Mijnraad advies klopt vast en zeker wel. Maar de bovenstaande fundamentele vraag blijft maar uit beeld terwijl deze mijns inziens potentieel grote gevolgen kan hebben. Ik zou heel graag zien dat dit punt voor eens en altijd opgehelderd wordt en wij met groot vertrouwen ons kunnen baseren op de uitkomsten van de HRA en van de NPR. Er ligt wat mij betreft een noodzaak om op beide fronten - HRA en NPR - de kennis te blijven vergroten zolang het probleem van de veiligheid niet adequaat is weggenomen.
- Het HRA systeem zelf is overigens een prachtig voorbeeld van wat wiskunde, natuurkunde, ingenieurs en wetenschappers met elkaar kunnen bouwen en onderzoeken. Ik hoop dan ook vurig dat ook dit systeem verder ontwikkeld kan worden zodat het in Nederland - maar wellicht ook daarbuiten - kan worden gebruikt om grip te houden op de gevolgen van mijnbouw.

Er moet mij van het hart dat ik het Mijnraad advies van 16 mei 2019 echt onvoldoende vind. Het advies blijft systematisch een bredere maatschappelijke context negeren evenals inzichten vanuit andere vakdisciplines. Op het aspect sociaal, gezondheidskundig, qua omgaan met risico's en de maatschappelijke aanpak daarvan, bestuurskundig, ethiek, functioneren van de overheid en wetenschapstheoretisch - hoe komen wij tot betrouwbare kennis - schiet het rapport echt tekort. Voor zulke belangrijke besluiten als waar de Mijnraad zich een oordeel over permitteert, vind ik het advies een blamage voor de publieke sector. Mocht je interesse hebben in mijn onderbouwing daarvan dan ben je welkom.

Goed weekend gewenst.

Toelichting III

Citaat uit vaststellingsbesluit Groningenveld 2019-2020

We kunnen nog steeds concluderen dat het vergelijken van de resultaten van de HRA en de NPR het vergelijken van appels met peren is. Zolang de noodzaak van een HRA en een NPR blijft, is verdere ontwikkeling van beide systemen noodzakelijk.

Uit de verbeteringen die zijn doorgevoerd in de HRA 2019 blijkt dat het model (en met name de input) nog niet perfect is. Op dit moment is het vertrouwen van onze inwoners in het HRA-model zeer laag. Inwoners kunnen de uitkomsten van het model niet rijmen met de dagelijkse praktijk die zij zien. U heeft toegezegd dat het model in publieke handen komt en dat er voortdurend aan verbeteringen gewerkt zal blijven worden. Wij adviseren u om het publiek maken met voortvarendheid op te pakken, zodat de verbeteringen ook meer publiek inzichtelijk worden. Uit de geleverde documenten blijkt nu dat een aantal verbeteringen in de HRA is doorgevoerd met betrekking tot de gebouwenanalyse. Echter aan het overgrote deel van de gebouwen zijn nog meerdere typologieën gekoppeld, ongeveer de helft van de kwetsbaarheidscurves is afgeleid en inzicht in de kwetsbaarheidscurves en de huidige spreiding binnen de typologieën ontbreekt geheel. Door het invoeren van expert judgement is NAM blijkbaar nu in staat gebleken een nieuwe typologie te definiëren die vervolgens uitermate kwetsbaar blijkt te zijn. Er is dus nog veel te verbeteren waarbij het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) aandringt op prioritering hierin.

Wij adviseren u:

- *zorg te dragen voor verdere verbetering van het HRA-model;*
- *het HRA-model zo snel mogelijk publiek en inzichtelijk te maken.*

Aan de andere kant blijkt dat het beoordelingskader voor de versterking; de NPR 9998 ook nog niet uitontwikkeld is. Daarnaast zal deze regelmatig geüpdatet moeten worden om de laatste inzichten van de dreiging mee te kunnen nemen. Het is daarbij ook van belang om duidelijkheid te verschaffen over welke NPR 9998 wanneer van toepassing is. Als bewoners een versterkingsadvies voor hun gebouw krijgen, moeten ze ervan op aan kunnen dat dat ook wordt uitgevoerd en er niet nog een ingewikkeld proces van “spiegeling” of herberekening doorlopen moet worden. Op dit moment is noch de NPR 9998:2018 door u vastgesteld noch aangegeven vanaf welk moment een versie van de NPR wordt “vastgeklikt”.

Zolang dit niet gebeurt, kunt u het tempo van de versterking niet goed beoordelen bij uw vaststellingsbesluit. Om een begin van tempo te maken, moet immers duidelijk zijn wat het beoordelingskader voor de versterking is.

Wij adviseren u:

- *zorg te dragen voor verdere verbetering van de NPR 9998;*
- *de NPR 9998 vast te stellen.*